

دیدگاه

شماره: ۸۴۵	موضوع: ضرورت اصلاح قانون مقررات صادرات و واردات و آیین نامه اجرایی آن در پرتو ضوابط بین المللی و قوانین سایر کشورها
تاریخ: ۱۳۹۷/۰۶/۲۶	

توضیح اجمالی:

در دهه های اخیر در عرصه تجارت جهانی شاهد ظهور و رشد پدیده هایی مانند جهانی شدن، منطقه گرایی، سازمان جهانی تجارت، و شبکه ها یا زنجیره های تولید و تأمین جهانی بوده ایم که همه حاکی از یکپارچه تر شدن جهان و توسعه تجارت جهانی است. این تحولات از یک سو باعث افزایش اهمیت تسهیل تجاری و از سوی دیگر باعث گسترش دستور کار سیاست تجاری به موضوعاتی بسیار فراتر از مسائل سنتی تجارت خارجی شده است. بر همین اساس، با توجه به افزایش اهمیت تسهیل تجاری، در سازمان جهانی تجارت هم موافقت نامه تسهیل تجاری^۱ از ۲۲ فوریه ۲۰۱۷ برای کلیه اعضای سازمان لازم الاجرا شده است. در عین حال، نگاهی به موافقت نامه های تجاری نیز نشان می دهد که پوشش موضوعی این موافقت نامه ها از رویه سنتی کاهش تعرفه ها فراتر رفته و مسائلی مثل خدمات، سرمایه گذاری، حقوق مالکیت فکری، استانداردها و موانع فنی تجارت، تدارکات دولتی، سیاست رقابتی و حل و فصل اختلافات را دربرمی گیرند و حتی در برخی موافقت نامه ها مفادی هم در مورد قوانین محیط زیست، نیروی کار داخلی، کاهش فقر، توسعه روستایی و گردشگری گنجانده شده است.

بر اثر این تحولات، کشورها در دهه های اخیر برای روزآمدسازی قوانین و روانسازی تجارت خارجی خود بکرات به اصلاح قوانین و مقررات تجاری و گمرکی خود یا تصویب قوانین جدید در این حوزه پرداخته اند. حال، با توجه به تحولات گسترده جهانی و گذشت مدت زیادی از تصویب قانون مقررات صادرات و واردات ایران (مصوب ۱۳۷۲)، به نظر می رسد که قانون مذکور به عنوان قانون مادر کشور در مورد تجارت خارجی احتیاج به بازنگری و تغییر دارد. بررسی استانداردها یا ضوابط بین المللی بویژه با تکیه بر قواعد و مقررات سازمان جهانی تجارت از یک سو و بررسی تجارب کشورهای مختلف از سوی دیگر نیز ضرورت این امر را بخوبی نشان می دهد.

نکات کلیدی:

۱- تحولات چند دهه اخیر در حوزه تجارت بین الملل با افزایش اهمیت تسهیل تجاری و گسترش دستور کار سیاست تجاری، ضرورت روزآمدسازی قوانین و مقررات تجاری کشورها را تشدید کرده است. بر همین اساس، کشورها در دهه های اخیر بکرات به اصلاح قوانین و مقررات تجاری و گمرکی خود یا تصویب قوانین جدید در این حوزه پرداخته اند.

۲- ایران برای همگامی با تحولات جهانی بویژه با توجه به تصمیم آن برای الحاق به سازمان جهانی تجارت باید به روزآمدسازی قوانین و مقررات تجاری خود اهتمام ورزد. این در حالی است که از تصویب قانون مقررات صادرات و واردات ایران (مصوب ۱۳۷۲) به عنوان قانون مادر کشور در مورد تجارت خارجی زمان زیادی می گذرد و ضرورت اصلاح قانون مذکور احساس می شود.

۳- صرف نظر از عدم انسجام و یکپارچگی قانون مقررات صادرات و واردات ایران بر اثر اصلاحات موردی مکرر آن و همچنین همپوشی آن با قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰، مقایسه قانون مذکور و آیین نامه اجرایی آن با استانداردها یا ضوابط بین المللی بویژه قواعد و مقررات سازمان جهانی تجارت از یک سو و قوانین و مقررات تجاری سایر کشورها نشان می دهد که قانون و آیین نامه مذکور هم مفاد زیادی در مغایرت با ضوابط بین المللی و هم کمبودهای بسیاری در مقایسه با موضوعات جدید سیاست تجاری و تجارت خارجی دارد. برای رفع این ایرادات و کمبودها پیشنهاد می شود که قانون جدیدی جایگزین قانون مقررات صادرات و واردات شود که به عنوان قانون مادر در زمینه تجارت خارجی از جامعیت و روزآمدی کافی برخوردار باشد. با توجه به اینکه تجارت خارجی فقط منحصر به واردات و صادرات نیست و موضوعات دیگری را نیز دربرمی گیرد، نام قانون جدید هم بهتر است «قانون تجارت خارجی» باشد.

۴- با توجه به ناهماهنگی ها و همپوشی های ناشی از تفکیک نهادها و قوانین مربوط به تجارت خارجی (صادرات و واردات) و گمرک، یعنی دو حوزه ای که اصولاً قابل تفکیک نیستند، می توان اصلاحات اساسی تر را هم مدنظر قرار داد و ادغام نهاد گمرک در نهاد متولی تجارت را پیشنهاد کرد و قانون واحد و مشترکی برای امور تجاری و گمرکی تدوین نمود.